

УДК 821.161.2-36:502/504

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.4.4>

Т. Ю. УРИСЬ

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ, Україна
Електронна пошта: t.y.uryts@udu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-7933-4737>*

О. В. ОНАЦЬКА

*здобувач II рівня освіти ОПП «Середня освіта (Українська мова і література)»,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ, Україна
Електронна пошта: 19fuf.o.onatska@std.npu.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0002-9616-8256>*

ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ У ЗБІРЦІ «МИСЛИВСЬКІ УСМІШКИ» ОСТАПА ВИШНІ: ВІДОБРАЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ І ПРИРОДИ

У статті з позицій екокритики проаналізовано «Мисливські усмішки» Остапа Вишні, в яких автор з гумором та іронією розкриває глибокі питання взаємодії людини з природним середовищем. Ця серія коротких гумористичних оповідань зображує сцени мисливських пригод, описи природи та супутні традиції полювання. За поверхневою легкістю та жартівливою формою ховаються глибокі роздуми про людину, її взаємодію з природою, а також про суспільні реалії та особисту свободу в умовах радянської дійсності. Усмішки вирізняються тонким гумором, іронією та живописністю образів, що відтворюють природу України та характер її народу. У гуморі письменника виявляється прихований протест проти знищення національної ідентичності та обмеження свободи слова, що робило його твори важливим елементом культурного опору тоталітарній системі.

У збірці окреслено особливості формування екологічної свідомості читачів, розглянуто взаємозв'язок між людською діяльністю (полюванням, рибальством) та екологічною системою, де природа постає як самодостатня, самоцінна та потребує бережного ставлення.

У «Мисливських усмішках» Остап Вишня утверджує природоцентричну екологічну свідомість, підкреслюючи, що природа є найбільшою цінністю для людства, тож люди мають дбати про гармонійне співіснування з нею та підтримувати екологічний баланс. Екоцентричність світогляду автора виявляється у відтворенні позитивних образів природи та негативних образів браконьєрів, що створює відповідні наративні стратегії, спрямовані на любов до природи, гармонізацію відносин людини і довкілля. Тварини у творах постають не просто як здобич, а як символи природного балансу та гармонії, що закликають до поваги і відповідальності. Засуджує письменник дії браконьєрів, їх згубний вплив на довкілля. Автор через комічні ситуації та перебільшення звертає увагу на серйозні наслідки бездумного ставлення до природи, актуалізуючи питання відповідальності людини перед нею.

Підкреслено, що творчість Остапа Вишні має вагоме значення у формуванні екологічної свідомості читачів та сприянні культурному усвідомленню необхідності гармонійного співіснування з природою.

Ключові слова: екокритика, екологічна свідомість, природа, усмішки, Остап Вишня, «Мисливські усмішки», гумор.

Постановка проблеми. У сучасному літературознавстві з'являється все більше нових методів інтерпретації художніх творів. Серед них варто виокремити такий інтердисциплінарний підхід, як екокритика, що розглядає художні дискурси, які відтворюють екологічну проблематику, розкривають зв'язки між людиною і природою, окреслюють природоцентричний підхід до літературознавства. Продуктивним є метод і для перепрочитання уже відомих творів з екоцентричних позицій та репрезента-

ції у них світу природи. У контексті екокритики досліджуються питання гармонійного співіснування людини і природи, акцентується увага на таких концептах, як екологічна рівновага, взаємозалежність та збереження довкілля. Екологічний компонент твору демонструє авторське сприйняття природи та її місце в житті людини, відображаючи необхідність гармонійної взаємодії людини і природи.

Плідним з цієї позиції буде і розгляд творчості одного із найвидатніших українських

гумористів і сатириків Остапа Вишні. Його «Мисливські усмішки» (1956) вирізняються тонким гумором, іронією та живописністю образів, що відтворюють природу України та характер її народу. Ця збірка є унікальним поєднанням народної мови, гумору і філософії, що змушує замислитися над повагою до природи та над екологічною відповідальністю. Цей цикл не тільки демонструє майстерність автора як гумориста, а й привертає увагу до етичних питань взаємодії людини з природою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Творчість Остапа Вишні привертала увагу багатьох українських літературознавців: Г. Білоус, В. Гальченко, С. Гальченко, О. Гриценко, І. Зуб, В. Косіченко, Ф. Мовчан та ін. аналізували життєвий шлях, літературну спадщину письменника, звертаючи особливу увагу на роль гумору і сатири у відображенні суспільних та моральних проблем. Проте, незважаючи на доволі значну кількість наукових праць, питання екологічної свідомості у його збірці «Мисливські усмішки» залишається недостатньо висвітленим, що відкриває перспективу для аналізу збірки.

До теоретичних питань екокритики в українському літературознавстві зверталися Л. Статкевич (окреслила проблематику формулювання дефініції та визначила форманти цього методологічного напрямку), І. Сухенко (дослідила літературні передумови сучасної екологічної критики), М. Ткачук (розкрив значення поняття «екокритика» та визначив його особливості), Ю. Куманська, О. Яблонська та М. Яблонський (простежили світові та вітчизняні тенденції екокритики, презентували здобутки науковців у цьому напрямку від зародження до сучасного стану). У своїх дослідженнях у практичному аспекті апробували інструментарій екокритики Л. Горболіс, яка аналізувала творчість Лесі Українки, Мирослава Дочинця, Петра Сороки; Ю. Куманська – творчість Олесея Ільченка, Олени Пчілки, Зірки Мензатюк, Всеволода Нестайка, Івана Андрусяка; Т. Ганжа – поетичний цикл Олега Лишеги; Б. Пастух – роман Миколи Руденка; О. Вертипорох – романістику Євгена Пашковського та ін.

На тлі сучасних екологічних викликів дослідження екологічної свідомості у творчості Вишні стає актуальним, адже автор порушує

питання відповідального ставлення до природи, використовуючи гумор як засіб впливу на читацьку свідомість.

Мета статті – проаналізувати особливості висвітлення екологічної свідомості і взаємодії людини з природою у збірці «Мисливські усмішки» Остапа Вишні.

Виклад основного матеріалу. Дослідження у напрямку екокритичного аналізу зосереджуються, зокрема, і на ролі літератури в популяризації екологічної свідомості, розкривають потенціал впливу художніх творів на екологічні переконання та поведінку читачів. Літературознавці наголошують, що художня література здатна не лише відображати проблеми сучасності, але й виконувати виховну функцію, стимулюючи до екологічно свідомого ставлення.

Власне, поняття «екологічної свідомості» дедалі частіше зустрічається в науковій літературі, що цілком обґрунтовано з огляду на актуальний стан екологічної ситуації. М. Шедловська визначає його як «сукупність певних поглядів, думок та емоцій, що відображають специфічний спосіб ставлення до природи, в основі якого лежить відповідне співвідношення конкретних потреб суспільства/групи/людини та природних можливостей» [Шедловська : 96].

Для Остапа Вишні творчість була не просто засобом самовираження, а й формою опору системі, яка прагнула знищити будь-який прояв «інакодумства» та самостійного погляду на світ. Його усмішки стали своєрідною формою обережного, але сміливого опору – засобом передати ті погляди, які не могли бути висловлені відкрито. У його гуморі виявлявся прихований протест проти знищення національної ідентичності та обмеження свободи слова, що робило його твори важливим елементом культурного опору тоталітарній системі. Яскравим прикладом цього обережного опору є збірка «Мисливські усмішки» – серія коротких гумористичних оповідань, які, на перший погляд, зображують лише сцени мисливських пригод, описи природи та супутні традиції полювання. Зовні прості, ці твори приховують багатозначне значення, що розкриваються лише уважному читачеві. За поверхневою легкістю та жартівливою формою ховаються глибокі роздуми про людину, її взаємодію з природою, а також про

суспільні реалії та особисту свободу в умовах радянської дійсності.

Тема взаємодії між людиною та природою є однією з найактуальніших у літературному дискурсі, адже вона порушує важливі питання про відповідальність, етику та місце людини в природному середовищі. Гумор як універсальний інструмент комунікації здатен не лише розважати, а й слугувати потужним засобом критики, висвітлюючи абсурдність людських дій і їхніх наслідків для навколишнього середовища. Збірка «Мисливські усмішки» є яскравим прикладом того, як через гумор, сатиру та іронію можна донести ідею відповідального ставлення до природи. Письменник майстерно поєднує комічне з серйозним, створюючи образи, що спонукають замислитися над людською байдужістю до природи і її наслідками. Екологічна свідомість у «Мисливських усмішках» виявляється через побутові ситуації та комічні описи мисливських пригод, які часто підкреслюють недбалість або байдужість людей до природи: «Убити двісті-триста гагар, зняти з них шкурки... – таке вийде оригінальне тепле пальто, що ні в кого в світі такого не буде! І я можу навіть побожитися, що ні в кого в світі такого пальта не було й не буде» [Вишня : 99].

Сатиричні та іронічні елементи (як засіб критики) у відображенні взаємодії людини і природи відіграють вагомий роль. Остап Вишня створює комічні портрети мисливців, що часто перебільшують свої досягнення. Таке зображення викликає у читача симпатію до тварин, а не до людей, тим самим формуючи співчуття до природи та критичне ставлення до бездумного полювання. У свою чергу, іронічний стиль дозволяє автору підкреслити, наскільки згубними й бездумними бувають дії людини щодо природи, що загострює проблему екологічної відповідальності.

Природа у творах письменника є джерелом натхнення та краси. У «Мисливських усмішках» вона представлена не лише як середовище існування, а і як цінність сама по собі. Через ліричні описи лісів, полів, річок український гуморист передає захоплення її красою: «Річка Оскіл – чудесна річка, з прозорою, лагідною водою, з очеретами та пахучою осокою по берегах, з затоками й рукавами, з широкими на лівому березі луками, що дивляться на світ

божий незчисленними очима-озерами, порослими зеленими-зеленими шовковими віями» [Вишня : 59]. Автор показує, що людина формується та розвивається в гармонії з природою, і її руйнування – це і руйнування самого себе.

Остап Вишня демонструє природу як частину національної ідентичності й багатства українців. Як стверджував Г. Ключек: «... великий інтерес українських письменників до природи «визначається національною ментальністю»» [Ключек : 9]. Через комічні й водночас серйозні елементи митець закликає до бережливого ставлення до природних ресурсів і взаєморозуміння між людиною і навколишнім середовищем: «...цей рух, рух за природничий розквіт нашої Батьківщини має бути всенародним. Берегти треба наше багатство, наше народне господарство! Берегти як зіницю ока! Нема стільки шкідників серед тварин, як є їх серед нас, серед людей! Ми – самі собі шкідники!» [Вишня : 173-174].

Образи тварин у літературі завжди мали значне місце, оскільки вони не лише відображають реалії природного світу, але й слугують глибокими символами, які підкреслюють складні відносини між людиною і природою. У різних культурних контекстах тварини набувають уособленого значення, стаючи носіями моральних, етичних і навіть соціальних уроків. Літературні твори, в яких тварини виступають як персонажі, не лише передають певні риси характеру та поведінки, а й забезпечують читача можливістю глибше усвідомити взаємозв'язок між людською діяльністю та природним середовищем. У «Мисливських усмішках» тварини не тільки виступають як здобич, але й отримують особливе ставлення, наділяються «людськими» рисами. Наприклад, лисиця, яку письменник описує як хитру і вмілу, стає символом дикої, вільної природи, що постійно вислизає від мисливців. Качки й зайці часто представлені як частина гармонійного світу природи. У сценах, де мисливці промахуються або не можуть знайти здобич, підкреслюється вищість і хитрість тварин, що уособлюють природну мудрість і майстерність у виживанні.

Остап Вишня активно застосовує метафори, порівняння та епітети для передачі краси природи, створюючи виразні екологічні образи. Наприклад, у зображенні дикої кози

він використовує такі епітети, як «благородна», «струнка й ніжна», коли вона «стоїть серед кущів ліщини або на зеленій квітучо-пахучій галявині» [Вишня : 53]. Такі характеристики підсилюють відчуття природної гармонії, яка має власну естетичну цінність, а також пробуджують почуття захоплення та поваги до тваринного світу. Засоби художньої виразності, які застосовує автор в усмішках, служать засобом підкреслення краси природи та вказують на необхідність її збереження. Природа у творах символізує баланс і красу, яку варто захищати. Дика коза, зокрема, виступає як символ вільного і недоторканого природного світу, з яким людина повинна взаємодіяти обережно. Крізь образ дикої кози, яка є «благородною своєю поштаттю» [Вишня : 53] і водночас вразливою перед браконьєрами, автор нагадує читачам про відповідальність людини перед природою. Такий символізм допомагає донести ідею гармонійного співіснування з навколишнім середовищем.

Відомий гуморист зображує людину як органічну частину природного світу, наприклад, у творі «Відкриття охоти»: «Ах, доле моя! Та хіба ж єсть серед мисливців, серед людей, що люблять тихі вечори над озерами, що чують ніжний шелест очеретів, що пам'ятають: «Тихше, тихше, не диши, нас почують комиші...», яким крик бугая на болоті бринить в їхніх вухах, як козловське распроп'яніссіме ля в серці тихомрійної блондинки, а загадковий тихий плескіт на озері в їхнім серці одгукується трепетними переборами, і коли під вербою чи під копицею все вже розказано і настає на хвилюк тиша, – обов'язково ту тишу заколише одностайне чарівне:

Зоре моя вечірняя,
Зійди над водою –

хіба ж є серед цих людей хоч один, з яким би не можна було поїхати на відкриття полювання?!» [Вишня : 4-5]. Однак його персонажі часто порушують природний баланс через власні інтереси, що підкреслює важливість екологічної гармонії. Мисливці у нього часто опиняються в кумедних ситуаціях, які зображують їхню безглузду гонитву за здобиччю. Через сатиру митець підводить читача до думки про небезпеку бездумного ставлення до природи, підкреслюючи необхідність більш відповідаль-

ного підходу до природних ресурсів. Остап Вишня використовує гумор, щоб показати, як мисливці прагнуть похизуватися своїми успіхами в полюванні, хоча насправді нерідко залишаються з порожніми руками. Наприклад, він описує, як ті планують полювання на качок, проте запізнюються на «вечірню зорьку», тим самим втрачаючи можливість успіху: «На вечірню зорьку ви спізнались. Це обов'язково... Запізнення на вечірню зорьку – це мисливський закон. Виходячи ще з дому, – та що там виходячи! – ви ще напередодні знаєте, що на вечірню зорьку ви обов'язково не встигнете, от через це саме ви, в день виїзду на полювання, ще зранку все вкладаєте, ще зранку ви щось забуваєте, і в час од'їзду ви вибігаєте з хати, летите чи то на вокзал, чи до машини, на запитання знайомих «Куди?» – кидаєте: «Спішу, щоб на вечірню зорьку спізнитись», і галопом далі...» [Вишня : 8].

Є категорія людей, яку письменник у своїх творах засуджує. Це браконьєри. «Браконьєр – це, власне кажучи, людина тільки зверху: в неї, коли починати знизу, – дві ноги, черево, груди, дві руки, писок, баньки, голова й кашкет або капелюха на голові» [Вишня : 53], – зауважує він. Навіть назви частин тіла використовує у заниженому тоні (черево, писок, баньки), що підкреслює відповідне авторське ставлення до цієї когорти «людей». Він навіть не вважає браконьєрів за людей: «У баньках (у людей ці штуки зуться – очі) нема ні радості, ні суму, самі тільки хитрощі. У людей очі дивляться, а баньки в браконьєра – бігають. Серця в браконьєра нема. Замість серця в нього торбочка з м'язів. Торбочка ця в нього спеціально для того, щоб сильно дуже калататися, коли хтось тюкне. Оце й є – браконьєр» [Вишня : 53]. Через гумор та іронію митець критикує тих, хто знищує фауну заради задоволення, показуючи, що така байдужість є загрозою для екологічного балансу.

Висновки. У «Мисливських усмішках» Остап Вишня утверджує природоцентричну екологічну свідомість, підкреслюючи, що природа є найбільшою цінністю для людства, тож люди мають дбати про гармонійне співіснування з нею та підтримувати екологічний баланс. Екоцентричність світогляду автора виявляється у відтворенні позитивних образів природи та негативних образів браконьєрів, що

створює відповідні нарративні стратегії, спрямовані на любов до природи, гармонізацію відносин людини і довкілля.

Автор звертається до теми взаємодії людини з природою через призму гумору і сатири, зображує мисливців як представників суспільства, котрі, попри своє захоплення природою, часто поводяться з нею легковажно і бездумно. Використовуючи іронічні елементи та живі, динамічні, деколи ідеалістичні образи тварин, демонструє природний світ як вразливу, але водночас

величну силу, що заслуговує на повагу та дбайливе ставлення. Тварини постають не лише як об'єкти полювання, а як носії природної гармонії, що перебуває під загрозою людської байдужості. Гумор у творах слугує ефективним засобом критики: він розкриває абсурдність руйнівного ставлення до природи і спонукає до глибшого розуміння необхідності відповідального, гармонійного співіснування з нею, оскільки саме у ній людина може віднайти власну духовність та зберегти ідентичність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус Г. «Подай свій хліб – і я скажу, хто ти...»: до 110-річчя від дня народження Остапа Вишні. *Вітчизна*. 1999. № 11-12. С. 131–140.
2. Вертипорох О. Екокритика як модель інтерпретації сучасного художнього тексту (на матеріалі романістики Євгена Пашковського). *Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Літературознавство*. 2021. № 36. Том 1. С. 122–127.
3. Вишня О. Мисливські усмішки. Харків: Фоліо, 2013. 189 с.
4. Гальченко В. «Десятирічка» Остапа Вишні: рукопис із шухляди часів незалежності. *Слово і час*. 2007. № 8. С. 57–69.
5. Гальченко С. Історія тексту. Джерелознавчі і текстологічні аспекти творчості П. Г. Тичини, В. М. Сосюри та Остапа Вишні. К.: Наук. думка, 2014. 687 с.
6. Горболіс Л. Екокритичні виміри української літератури: доцільність і прийнятність застосування (на прикладі «Лісової пісні» Лесі Українки). *Філологічні трактати*. 2011. Т. 3. № 3. С. 5–10.
7. Горболіс Л. Екологічна культура героїв у художньому потрактуванні українських письменників. Суми: Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. 132 с.
8. Гриценко О. Остап Вишня в українській культурі пам'яті: «Король тиражів», «народний гуморист», суспільна інституція, знаряддя пропаганди, «національний мученик». Київ, 2019. 390 с.
9. Зуб І. Остап Вишня: Нарис життя і творчості. К.: Дніпро, 1989. 239 с.
10. Клочек Г. Природа в творах Ліни Костенко // Костенко Л. Біографія. Вибрані поезії. «Маруся Чурай». Кіровоград: Степова Еллада, 1999. С. 5–23.
11. Косяченко В. «Письменники так, спроста не бувають...». Про Остапа Вишню. *Слово і час*. 1993. № 7. С. 19–24.
12. Мовчан Ф. Король українського тиражу 20-х років ХХ століття (Остап Вишня). *Українська мова та література*. 1997. № 25–28. С. 18–22.
13. Олешко А. Екокритицизм як напрямок літературних досліджень. *Матеріали науково-практичної конференції «Новини передової науки» (м. Софія, 15–22 травня, 2016 р.)*. Софія: Бял ГРАД-БГ, 2016.
14. Про Остапа Вишню: Спогади / Упоряд. В. Губенко-Маслюченко, А. Журавський. Київ: Радянський письменник, 1989. 334 с.
15. Сухенко І. Екокритичні орієнтири на сучасному етапі літературознавчих досліджень: проблема визначення. *Актуальні проблеми та перспективи дослідження літератури зарубіжних країн*. 2011. С. 259–266.
16. Ткачук М. Людина і природа в українській літературі крізь призму екокритики. *Дивослово*. 2011. № 6. С. 52–56.
17. Цеков Ю. Остап Вишня – відомий і невідомий (До 100-річчя з дня народження письменника). *Українська мова і література в школі*. 1989. № 11. С. 3-10.
18. Шедловська М. Означення та типи екологічної свідомості. *Український соціум*. 2011. № 2. С. 95–100.

REFERENCES

1. Bilous H. (1999) «Podai svii khlib – i ya skazhu, khto ty...»: do 110-richchia vid dnia narodzhennia Ostapa Vyshni [“Give me your bread – and I will tell you who you are...”: to the 110th anniversary of Ostap Vyshny's birth]. *Vitchyzna*, no. 11–12, pp. 131–140 (in Ukrainian).
2. Vertyporokh O. (2021) Ekokrytyka yak model interpretatsii suchasnoho khudozhnoho tekstu (na materialy romanistyky Yevhena Pashkovskoho) [Ecocriticism as a model of interpretation of a modern literary text (based on the material of Yevhen Pashkovsky's novels)]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Movoznavstvo. Literaturoznavstvo*, vol. 36, no. 1, pp. 122–127 (in Ukrainian).
3. Vyshnia O. (2013) Myslyvski usmishky [Hunting Smiles]. Kharkiv: Folio (in Ukrainian).

4. Halchenko V. (2007) «Desiatyrichka» Ostapa Vyshni: rukopys iz shukhliady chasiv nezalezhnosti [“The Ten-Ring Book” by Ostap Vyshny: a manuscript from a drawer during the independence period]. *Slovo i chas*, no. 8, pp. 57–69 (in Ukrainian).
5. Halchenko S. (2014) Istoriiia tekstu. Dzhereloznavchi i tekstolohichni aspekty tvorchoosti P. H. Tychyny, V. M. Sosiury ta Ostapa Vyshni [History of the text. Source and textual aspects of the work of P. G. Tychyna, V. M. Sosiura and Ostap Vyshna]. Kyiv: Nauk. Dumka (in Ukrainian).
6. Horbolis L. (2011) Ekokrytychni vymiry ukrainskoi literatury: dotsilnist i pryiniatnist zastosuvannya (na prykladi «Lisovoi pisni» Lesi Ukrainky). [Ecocritical dimensions of Ukrainian literature: feasibility and acceptability of application (on the example of Lesya Ukrainka’s “Forest Song”)]. *Filolohichni traktaty*, vol. 3, no. 3, pp. 5–10 (in Ukrainian).
7. Horbolis L. (2010) Ekolohichna kultura heroiv u khudozhnomu potraktuvanni ukrainskykh pysmennykiv [Ecological culture of heroes in the artistic interpretation of Ukrainian writers]. Sumy (in Ukrainian).
8. Hrytsenko O. (2019) Ostap Vyshnia v ukrainskii kulturi pam’iati: «Korol tyrazhiv», «narodnyi humoryst», suspilna instytutsiia, znariaddia propahandy, «natsionalnyi muchenyk». [Ostap Vyshnya in the Ukrainian culture of memory: “King of circulations”, “folk humorist”, public institution, tool of propaganda, “national martyr”]. Kyiv (in Ukrainian).
9. Zub I. (1989) Ostap Vyshnia: Narys zhyttia i tvorchoosti [Ostap Vyshnya: An Essay on Life and Creativity]. Kyiv: Dnipro (in Ukrainian).
10. Klochek H. (1999) Pryroda v tvorakh Liny Kostenko [Nature in the works of Lina Kostenko] // Kostenko L. Biografia. Vybrani poezii. «Marusia Churai». [Biography. Selected poems. “Marusya Churay”]. Kirovohrad: Stepova Ellada (in Ukrainian).
11. Kosiachenko V. (1993) «Pysmennyky tak, sprosta ne buvaiut...». Pro Ostapa Vyshniu [“Writers don’t just happen...”. About Ostap Vyshnya]. *Slovo i chas*, no. 7, pp. 19–24 (in Ukrainian).
12. Movchan F. (1997) Korol ukrainskoho tyrazhu 20-kh rokiv XX stolittia (Ostap Vyshnia) [The King of Ukrainian Circulation in the 1920s (Ostap Vyshnya)]. *Ukrainska mova ta literatura*, no. 25-28, pp. 18–22 (in Ukrainian).
13. Oleshko A. (2016) Ekokrytytsyzm yak napriamok literaturnykh doslidzhen [Ecocriticism as a Direction of Literary Research]. *Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii “Novyny peredovoi nauky”* (m. Sofiia, 15–22 travnia, 2016). Sofiia : Bial HRAD-BH (in Ukrainian).
14. Pro Ostapa Vyshniu: Spohady (1989) [About Ostap Vyshnya: Memories] / Uporiad. V. Hubenko-Masliuchenko, A. Zhuravskiy. Kyiv (in Ukrainian).
15. Sukhenko I. (2011) Ekokrytychni oriientyry na suchasnomu etapi literaturoznavchykh doslidzhen: problema vyznachennia [Ecocritical guidelines at the current stage of literary studies: the problem of definition.]. *Aktualni problemy ta perspektyvy doslidzhennia literatury zarubizhnykh krain*, pp. 259–266 (in Ukrainian).
16. Tkachuk M. (2011) Liudyna i pryroda v ukrainskii literaturi kriz pryzmu ekokrytyky [Man and Nature in Ukrainian Literature through the Prism of Ecocriticism]. *Dyvoslovo*, no. 6, pp. 52–56 (in Ukrainian).
17. Tsekov Yu. (1989) Ostap Vyshnia – vidomyi i nevidomyi (Do 100-richchia z dnia narodzhennia pysmennyka) [Ostap Vyshnya – known and unknown (To the 100th anniversary of the writer’s birth)]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*, no. 11, pp. 3–10 (in Ukrainian).
18. Shedlovska M. (2011) Oznachennia ta typy ekolohichnoi svidomosti [Definitions and types of ecological consciousness]. *Ukrainskyi sotsium*, no. 2, 95–100 (in Ukrainian).

T. YU. URYS

*PhD, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Literature,
Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine
E-mail: t.y.uryy@udu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-7933-4737>*

O. V. ONATSKA

*Applicant for the Second Level of Higher Education
Educational Programme “Secondary Education. Ukrainian Language and Literature”,
Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine
E-mail: 19fuf.o.onatska@std.npu.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0002-9616-8256>*

**ECOLOGICAL AWARENESS IN THE COLLECTION «HUNTING SMILES»
BY OSTAP VYSHNYA: A REFLECTION OF THE INTERACTION BETWEEN HUMANS
AND NATURE**

The article analyzes Ostap Vyshnya's "Hunting Smiles" from the standpoint of ecocriticism. In this series of short humorous stories, the author reveals with humour and irony deep issues of human interaction with the natural environment, depicting scenes of hunting adventures, descriptions of nature and the accompanying hunting traditions. Behind the superficial lightness and humorous form are hidden deep reflections on man, his interaction with nature, as well as on social realities and personal freedom in the conditions of Soviet reality. Smiles are distinguished by subtle humour, irony and picturesqueness of images that recreate the nature of Ukraine and the character of its people. The writer's humour reveals a hidden protest against the destruction of national identity and restrictions on freedom of speech, which made his works an important element of cultural resistance to the totalitarian system.

The collection outlines the features of the formation of readers' ecological consciousness and examines the relationship between human activity (hunting, fishing) and the ecological system, where nature appears as self-sufficient, self-valuable and requires careful treatment.

In «Hunting Smiles», Ostap Vyshnya affirms nature-centric ecological consciousness, emphasizing that nature is the most excellent value for humanity, so people should take care of harmonious coexistence with it and maintain ecological balance. The ecocentricity of the author's worldview manifests in the reproduction of positive images of nature and negative images of poachers, creating appropriate narrative strategies aimed at love for nature and harmonising human and environmental relations. Animals in the works appear not simply as prey but as symbols of natural balance and harmony, calling for respect and responsibility. The writer condemns the actions of poachers and their detrimental impact on the environment. Through comic situations and exaggeration, the author draws attention to the serious consequences of a thoughtless attitude towards nature, actualizing the issue of human responsibility towards it.

It is emphasised that the work of Ostap Vyshnya is of great importance in forming the ecological consciousness of readers and promoting cultural awareness of the need for harmonious coexistence with nature.

Key words: ecocriticism, ecological consciousness, nature, "smiles", Ostap Vyshnya, "Hunting Smiles", humour.